

SARI KANTARON (H. PERFORATUM) VE OBEZİTE İLE İLİŞKİSİ

Hatice Tuğçe AÇA¹

¹ KTO Karatay Üniversitesi, Beslenme ve Diyetetik Bölümü

Giriş: Bitkiler, eskiden beri sağlığın korunması ve iyileştirilmesinde yaygın şekilde tüketilmektedir (1). Bitkilerle tedavinin kökeni Çin'e dayanmakta, günümüzde de bitkiler ilaçların %25'inde etken madde olarak kullanılmaktadır (2). Bu bitkilerden birisi Hypericum Perforatum, 2000 yıldan uzun süredir bitkisel ilaç olarak kabul edilmektedir (3). ABD'de en yaygın kullanılan 10 şifalı bitkiden biri olan H. perforatum, Türkiye'de kılıç otu veya yara otu dünyada ise St John olarak bilinmektedir (4, 5).

Literatür: Bileşiminde 6 ana grup vardır: Naftodiantron, floroglusinol, flavonoid, biflavon, fenilpropan ve proantosiyanidinlerdir (6). Overiektomi yapılan ratlarla yapılan bir çalışmada, ilk olarak vücut ağırlığında artış görülmüş, 2 hafta sonra sari kantaron verilen ratların adipoz doku ağırlığında ise azalma belirlenmiştir. Ayrıca total kolesterol, açlık insulin ve HOMA-IR düzeyi kontrol grubuna göre anlamlı şekilde azalmıştır. Kontrol grubunda ise tedavi edilen gruba göre vücut ve toplam adipoz doku ağırlığında artış meydana gelmiştir. Sonuçta; insülin direncini engellediği belirlenmiştir (7). Sarı kantaronda bulunan bir proteinin, MCP-1 (Monosit kemoatraktan protein-1) promotörü ekspresyonunu modüle edebildiğini ve MCP-1 ekspresyonunda artışa sebep olduğunu göstermiştir (8). Üstelik MCP-1'in; makrofajların yağ dokusuna infiltrasyonunu düzenleyerek insülin direncini önlemede önemli bir rol oynadığı gösterilmiştir (9). Çeşitli kliniklere başvuru yapan çocukların aileleri tıbbi tedavinin yanında bitkisel ürünlerini kullandıklarını; fakat yan etkiler hakkında bilgili olmadıklarını ifade etmişlerdir (10-13). Dolayısıyla bitkilerin tüketimleriyle ilgili bilgi düzeyi yetersizdir.

Sonuç: İçerisindeki bileşiklerden dolayı sarı kantaronun pek çok rahatsızlığın tedavisinde etkin rol oynayabileceği gösterilmiştir. Faydalı özelliklerinin yanı sıra oldukça fazla ilaç etkileşimi de bulunmaktadır (13). Kemoterapi ilaçları gibi pek çok ilacın etkinlik düzeyini bozabilmektedir (14). Ayrıca Proteaz-1 inhibitörü alan HIV/AIDS hastaları, siklosporin alan organ nakil hastaları, warfarin, fenprokumon, teofilin ve digitoksin alanlar kullanıma dikkat etmelidir. Gün ışığına uzun süre maruz kalan bireylerde de kullanılması kontraendike olup; gastrointestinal bozukluk, sedasyon ve fotosensiviteye sebep olabilmektedir (15). Çocuk, gebe ve emzikelilerde yan etkiler hakkında bilinmeyen pek çok nokta vardır. Dolayısıyla bu gibi riskli bireylerde tüketilmemelidir (16). Ülkemizde bitkisel ilaçlar, Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından henüz ruhsatlandırılmamışlardır. Bitkisel ilaçların reçetesiz bir şekilde satılması, bireylerin sağlığı açısından büyük risk teşkil etmektedir. Dolayısıyla

kullanmadan önce hekime ve beslenme uzmanına danışılmalı ve ilaç etkileşimi ihtimali göz önünde bulundurulmalıdır. Ayrıca; sarı kantaron bileşiklerinin fayda, yan etki, endikasyon ve kontraendikasyonlarını araştırmak için daha fazla çalışma yapılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Kaynakça:

- 1) Altan, Ahmet, et al. "Sarı Kantaronun (*Hypericum Perforatum*) Yara İyileşmesi Üzerine Etkisi." *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi* 24.4 (2015): 578-591.
- 2) Sadock BJ, A Sadock VA (eds): *Herbal Medicine*. In: *Comprehensive Textbook of Psychiatry*. 8th edition, Philadelphia: Williams and Wilkins, 2411-2417, 2005.
- 3) Curtis JD, Levsten NR. Internal secretary structure in hypericu, *Hypericum perforatum* L. and *If. balearicum* L. *New Phytology*. 1990;114:571-80.
- 4) Süvari, Y., 2007. *Herba Hyperici (Sarı Kantaron) ve Folium Juglandis (Ceviz Yaprağı) Bitkilerinin Yumuşak Çeliğin Korozyonu Üzerine İnhibitör Etkilerinin Araştırılması, Yüksek Lisans Tezi, Kimya Anabilim Dalı.*
- 5) Vural, H., 2014. *Ağız ve Diş Sağlığında Kullanılan Bitkiler Üzerinde Farmakognozik Çalışmalar, Bitirme Ödevi, Farmakognozi Anabilim Dalı.*
- 6) Nahrstedt A, Butterweck V. Biologically active and other chemical constituents of the herb of *Hypericum perforatum* L. *Pharmacopsychiatry*. 1997;30:129-34.
- 7) R., Mukerjee, S.L. Deshmane, N. Darbinian, M. Czernik, K. Khalili, S. Amini, B.E. Sawaya, St. John's Wort protein, p27SJ, regulates the MCP-1 promoter, *Mol. Immunol.* 45 (2008) 4028–4035.
- 8) H., Kanda, S. Tateya, Y. Tamori, K. Kotani, K. Hiasa, R. Kitazawa, S. Kitazawa, H. Miyachi, S. Maeda, K. Egashira, M. Kasuga, MCP-1 contributes to macrophage infiltration into adipose tissue, insulin resistance, and hepatic steatosis in obesity, *J. Clin. Invest.* 116 (2006) 1494–1505.
- 9) Y., M. Di, C.G. Li, C.C. Xue, S.F. Zhou, Clinical drugs that interact with St. John's wort and implication in drug development, *Curr. Pharm. Des.* 14 (2008) 1723–1742.
- 10) Sool Mah JK, Barlow K, Hamwka L, Wirrell E. Use of complementary and alternative medical therapies in a pediatric neurology clinic. *Can J Neurol Sci* 2005; 32: 524-8.
- 11) Martel D, Bussieres JF, Theoret Y, Lebel D, Kish S, Moqhrabi A, et al. Use of alternative and complementary therapies in children with cancer. *Pediatr Blood Cancer* 2005; 44: 660-8.
- 12) McLean TW, Kemper KJ. Complementary and alternative medicine therapies in pediatric oncology patients. *J Soc Integr Oncol* 2006; 4: 40-5.
- 13) Bent, Stephen, and Richard Ko. "Commonly used herbal medicines in the United States: a review." *The American journal of medicine* 116.7 (2004): 478-485.
- 14) İstanbul Üniversitesi Onkoloji Enstitüsü. *Hastalar için Kemoterapi Rehberi*, İstanbul 1982.
- 15) Erdem, Solmaz, and Pınar Ata Eren. "Tedavi Amacıyla Kullanılan Bitkiler ve Bitkisel Ürünlerin Yan Etkileri." *Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi* (2009): 133.
- 16) You, Mi-Kyoung, et al. "Effect of St. John's Wort (*Hypericum perforatum*) on obesity, lipid metabolism and uterine epithelial proliferation in ovariectomized rats." *Nutrition research and practice* 8.3 (2014): 292-296.